

EBÛ OSMAN EL-HÎRÎ HZ. (7)*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm!..

El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi- ihsânin ecmaîne't-tayyibîne't-tâhirîn... Emmâ ba'd:

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Dinin inceliklerini, yüksek seviyeli evliyaullah, müttakî, sâlih, muslih, mübarek kulların din hakkındaki görüşlerini anlamamıza yardımcı olan, çok güzel bir kitap okuyoruz: *Tabakâtü's-Süfiyye... Ebû Abdurrahmân es-Sülemî'nin. Ebû Osman-ı Hîrî Hazretleri'nin hayatını okumaktayız. 174. sayfanın 20. fıkrasında kalmıştık, onu okuyacağız.*

Bunların okunmasına başlamadan önce, başta Peygamber SAS Efendimiz'in ruhuna hediye olsun diye; sonra onun âline, ashâbına, etbâına, evliyâullah büyüklerimize, mürşid-i kâmillerimize, pirlerimize, şeyhlerimize, hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'ne, bu kitabı telif etmiş olan Ebû Abdurrahmân-ı Sülemî Hazretleri'nin ruhuna; kitapta ismi geçen mübarek evliyâullah ve sâlihlerin ruhlarına;

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Uzaktan yakından bu dersi dinlemek üzere buraya teşrif etmiş olan siz vefâlı, değerli, muhterem kardeşlerimin ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhlarına hediye olsun; ruhları şâd olsun, himmetleri üzerimize olsun, mânevî yardımlarına, iltifatlarına mazhar olalım; bizler de Allah'ın sevdiği kul olalım, Allah'ın sevdiği güzel ahlâka sahip olalım, Allah'ın sevdiği güzel amelleri işleyelim, Rabbimizin huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varalım diye, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup ruhlarına hediye edelim, öyle başlayalım! Buyurun:

.....

a. Sabrın İki Çeşidi

Ebû Osman el-Hîrî Hazretleri buyurmuş ki:

قَالَ وَقَالَ أَبُو عُثْمَانَ الصَّبْرُ عَلَى الطَّاعَةِ حَتَّى لَا
تَفُوتَكَ الطَّاعَةَ وَالصَّبْرُ عَنِ الْمَعْصِيَةِ
حَتَّى تَنْجُوَ مِنَ الْإِضْرَارِ عَلَى الْمَعْصِيَةِ

TS. 174/20 (Kâle, ve kâle ebû usmân) Aynı râvînin rivâyet ettiğine göre: (Es-sabru ale't-tâati hattâ lâ tefûteke't-tâah; ve's- sabrü ani'l-ma'siyeti hattâ tencüve mine'l-ısrâri ale'l-ma'siyeh.)

Biliyorsunuz, güzel ahlâkın Peygamber Efendimiz'in en tavsiye ettiği, en güzellerinden, insana en çok sevap kazandıranlarından bir

tanesi sabırdır. Sabretmek, nefesine hakim olup, duygularına hakim olup, tavrını durumunu değiştirmeyip, çeşitli şeylerin karşısında metanet göstermek, dayatmak, diretmeğ, dayanıklı olmak mânâsına geliyor.

Sabrın çeşitleri çoktur, sabredenlerin mükâfatı çok yüksek olacaktır:

إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(الزمر: ١٠)

(Innemâ yüveffe's-sâbirûne ecrâhüm bi-gayri hisâb) "Allah, sabredenlere hesaba sığmayacak kadar büyük mükâfatlar verecek." (Zümer, 39/10) Onun için, siz ve bizlerin sabretmeyi öğrenmemiz lâzım!..

Nelere sabredilir? Burada Ebû Osman Hazretleri iki çeşit sabrı söylüyor:

(Es-sabru ale't-tâah) "Allah'ın emirlerini tutup, Allah'a itaat etmek yolunda ibadet ve taate sabretmek." Namaz kılacaksın, devamlı olacaksın, sabredeceksin. Namazı bir kılıp bir bırakmayacaksın, ibadetlerini ihmal etmeyeceksin. Allah yolunda zikzaklar çizmeyeceksin, yalpalamayacaksın, bir düşüp bir kalkmayacaksın, ibadet ve taatte sabredeceksin.

Bu lâzım, çok gerekli. Çünkü bazı insanlar, sabırsız insanlar, dayanıksız insanlar, metanetsiz insanlar bunu böyle yapmaz. Halbuki hayırlı şeylerin yapılmasında sabır göstermek lâzım, devamlı olmak lâzım, sebat etmek lâzım! Sebat etmek ne demek? Sabit durmak demek...

Sebat, sabit durmaktan geliyor. Sabır da duygularına hakim olmak, kendisini sıkmak, tutmak mânâsına geliyor. Birisi duygunun adı, birisi tavrın adı olmuş oluyor.

Sabretmeyi hem kendimize öğretmeliyiz, hem çocuklarımızı öğretmeliyiz. Çünkü iyi şeyler zahmetli olabilir. Hac, iyi bir şey, sevaplı bir şey; zahmetli... Oruç iyi bir şey, zahmetli... Namaz, çok sevaplı bir şey, Allah'a yaklaştırıyor kulu, mü'minin mi'racı oluyor; zahmeti var... Yâni, tahammül etmek lâzım, onları göğüslemek lâzım! Daha başka Allah'ın emirleri de öyle. Buralarda sabır lâzım.

(Hattâ lâ tefûteke't-tâatü) "İbadet ve taatleri elden kaçırmayasın, fırsatları elden kaçırmayasın, sevaplar elden kaçıp gitmesin diye, ibadet ve taate sabır lâzım!"

Sabredemiyor, sabah namazına kalkamıyor, gece namazına kalkamıyor. Emri tutamıyor, vefâ gösteremiyor. Tarikata giriyor, gevşiyor, çıkıyor. Tesbihlerini bir çekiyor, bir çekmiyor... Hocasını bir seviyor, bir soğuyor, kızıyor çeşitli olaylardan. Yazın soğuyor, kışın ısınıyor filan... Çeşit çeşit şeyler.. Olmaz! Böyle sağlam malzeme olacak. Müslüman sağlam malzemeli olmalı, sağlam malzeme teşkil etmeli.

Ben misal olarak söylüyorum, meselâ 114 katlı bina yapmış Amerikalılar New York şehrinde. Neden yapmışlar?.. Çelikten yapmışlar. Çelik nasıl? Dayanıklısı... Çelik dayanıklı bir malzeme... E bizim komşu da, gecekondu mahallesinde bir katlı bir ev yapmış, ama gene yıkılıyor.

Adam 114 katlı yapmış, duruyor; bu bir katlı yapmış, yıkılıyor. Neden?.. Briketten yapmış. Yapıştığı yerden kopmasa bile, ortasından kopuyor. Üstüne yük binince dağılıveriyor. Gösterişi var ama, briket, yük taşımıyor.

Mü'min böyle olmayacak. Çelik gibi olacak. Çeliğin eski dilde adı nedir?.. *Timur, demir demek. Bir de pulat diyoruz. Pulat da, çelik olmuş demir demek. Müslümanın çelik gibi olması lâzım, dayanıklı olması lâzım, ibadete müdavim olması lâzım, dağılıvermemesi lâzım; briket gibi toz toprak oluvermemesi lâzım. Biraz yük binince, çatlayıp patlamaması lâzım!..*

Ne zaman alışır insan buna?.. Küçüklükten alışır. Küçükten alıştıırırsan, alıştıırırsın; büyüdüğü zaman yan çizer, girmez yükün altına... Küçükten alıştııracaksın. Tembelliğe alıştı, çalışmamağa alıştı, bedavadan yemeğe alıştı, uyumaya alıştı, yeyip içip, yan gelip eğlenmeğe alıştı... E ne olacak?.. İşe gelmez... İşe gel dersin, parayı bedava yemeğe alıştıığı için, çalışmağa tahammül edemez. İbadete gel dersin, ibadete tahammül edemez... Olmaz! Küçükten bunu çocuklarımıza öğretmeliyiz. Kendimiz de sebatlı olmayız.

Bazı sebatlı, yaşlı, mübarek, aksakallı eski insanları görüyorum, çelik aklıma geliyor, pulat, çelik... Mâşâallah vefası sapasağlam, ahlâkı sapasağlam, ibadetleri sapasağlam...

Düzce'de bir köyde oturuyormuş adam; evinin olduğu yerle caminin olduğu yer arası 5

kilometreymiş. Bir saatlik yol... İhtiyar adam, bir saatte yürüyecek namaza. Hiç bir sabah namazını evinde kılmamış, hep camide kılmış. Bak, çelik gibi adam. “Bugün kar yağdı, bugün yağmur yağdı, bugün dizim ağrıyor, bugün başım ağrıyor...” demiyor, muntazaman camiye gidiyor. Böyle olacağız.

Adam neden halteri alıyor, kaldırıyor, indiriyor; kaldırıyor, indiriyor?.. Pazuları kuvvetlensin, omuzu kuvvetlensin diye. E neden koşturuyor, bir saat, iki saat ter döküyor, idman yapıyor?.. Kuvvetlenmek için. Çalıştıkça kuvvetleniyor, salıverdikçe çalışmayan uzuvlar zayıflıyor. İnce bacaklı, ince kollu, zayıf, nahiv... Dokunuveriyorsun, çat, kolu kırılıyor hadi sınıkçıya götür, alçıya al, sardır vs... E dayanıksız.

Avustralya’da bizim işçi kardeşimizle, komşusu kavga etmişler. Olmadık bir şeyden komşusu çıkmış karşısına, o İngiliz usûlü, gardını almak diyorlar ya yumruklarını böyle tutmuş, geçmiş karşısına. Çocuğu da yanında, ikisi de okkalı, kilolu... Bizimkisi de işte Anadolu’nun bir evlâdı. Sakallı... Çankırı’dan mıymış, Yozgat’tan mıymış, neyse...

Kaldırmış bir yumruk vurmuş bizim zavallı hacıya, o iri yarı İngiliz. Vurmuş, vurmuş ama, İngiliz başlamış olduğu yerde, “Ay, vay, ay, vay, ay, vay!..” diye dönmeğe. O yumruk vurduğu kolu, bilmem kaç yerinden kırılmış. Doktora, hastaneye götürmüşler. Daha bir şey yapmadı bizimki.

Bizimki yumruğu yedi ama, onun kolu kırıldı.

Hastaneye götürmüşler. Doktor demiş ki:

“—Duvara mı vurdun yumruğunu?”

“—Yok. Bir Türk’le kavga ediyorduk da, ona vurdum.”

“—Yâhu, senin aklın yok mu? Onlarla kavga edilir mi?.. Onlar Anadolu’nun güneşinde, oksijeninin altında harman yaparak, güneşte çalışarak yetişmişlerdir. Kemikleri onların çelik gibidir.” demiş.

Avustralya’da oksijen az, adamlar puf oluyorlar, briket gibi oluyorlar. Yumruğu kendisi vurmuş, kolu bilmem kaç yerinden kırılmış.

Yâni ibadette de biz böyle olacağız. Görüyoruz işte müdâvim.

Hiç ömründe evinde namaz kılmamış, hep camiye gitmiş.

İbadet ve taate sabredecek, ibadet ve taati kaçırmayın, sevapları kaçırmayın diye, o bizim eski Osmanlı büyüklerimiz gibi, aksakallı büyüklerimiz gibi, hacı babalar gibi dayanıklı olacak; bu bir.

İkincisi: *(Ve’s-sabrü ani’l-ma’siyeh, hattâ tencüve mine’l-ısrâri ale’l-ma’siyeh)* “Bir de, günaha düşmemek için kendisini tutması var insanın. O da ma’siyete, isyana karşı sabır.”

Arkadaşlarını görüyor, günah işliyor. Mahalledeki bütün çocuklar günah işlemeğe gitmiş. Piyasadaki arkadaşları, komşuları günah işlemeğe gitmişler;

“—Gel bu akşam, sen de gel, Çamlıca’da içeceğiz, kafayı bulacağız, eğleneceğiz.” filan diyorlar.

“—Eğleneceğiz, çok eğlenceler var, güzel yere gidiyoruz, çok manzaralı bir yer, çok pahalı, beş yıldızlı...” diyorlar.

Bu ne yapıyor?

“—Hayır!” diyor.

Bu nedir?.. Bu da bir sabırdır.

“—Yâ kalk işte maça gidelim, şuraya gidelim, buraya gidelim!..”

“—Ayy, onu da çok severim ama, ne yapayım?” diyor, gitmiyor.

İşte bir de, günahlara karşı insanın içinde meyil olsa bile, arzu olsa bile, ona da fren yapmayı öğrenmesi lâzım! Neden?.. (*Hattâ tencüve mine’l-ısrâri ale’l-ma’siyeh*) “Günaha artık müdavim olmak durumuna düşmemesi için, o duruma düşmekten kurtulması için. Alışıp da artık vazgeçemez duruma düşmemek için.”

İki çeşit sabır lâzım: Bir; ibadete, taate sabır... İki; günaha karşı meyli olsa bile, canı çekse bile kendini tutmak... “E baksam şuraya, gözüm hoşlanacak.” diyor ama bakmayacak.

Bu ikisini de öğretmemiz lâzım çoluk çocuğumuza. Kendimiz de öğrenmeliyiz. Bu iki çeşit sabrı da çoluk çocuğumuza, hanımımıza, kendimize, arkadaşımıza, sorumluluğu bizim üzerimizde olan insanlara bunları öğretmemiz lâzım!

“—Evlâdım, hoşuna gitse bile, günahlardan kendini tutmayı öğren!.. Zor gelse bile, ibadetleri yapmayı öğren!” diye öyle yetiştirmeliyiz.

Çocuk çelik gibi olsun diye; dağılmasın, toz toprak olmasın, çürük olmasın diye, bu ikisini öğretmemiz lâzım. Öğretince alır, öğretince alışır.

Bakıyorum ben ordudan emekli kardeşler filan oluyor, genç yaşında emeklilik hakkını elde etmiş, emekli oluyor. Duramıyor. Neden? Orduda alışmış şu saatte kalkmaya, şu vakte kadar meşakkatli çalışmaya; o duramıyor artık. Muntazam çalışacak. Başarılı oluyor tabii. Neden?.. Alıştı.

Bu sabrın iki güzel çeşidini öğrenmeniz lâzım.

b. Ferâset Nedir?

قَالَ وَقَالَ أَبُو عُمَانَ الْفِرَاسَةَ ظَنُّ وَافَقَ الصَّوَابِ
وَالظَّنُّ يُخْطِئُ وَيُصِيبُ فَإِذَا تَحَقَّقَ فِي الْفِرَاسَةِ
تَحَقَّقَ فِي حُكْمِهَا لِأَنَّهُ إِذْ ذَاكَ يَحْكُمُ
بِنُورِ اللَّهِ تَعَالَى لَا بِنَفْسِهِ

TS. 124/21 (Kâle, ve kâle ebû usmân) Ayrı râvî rivâyet etmiş ki, bu Ebû Osman-ı Hîrî Hazretleri şu sözü de buyurmuş: (El- firâsetü zannün vâfeka's-savâb, ve'z-zannü yuhtiu ve yusîb; feizâ tehakkaka fi'l-firâseh, tehakkaka

fî hükmihâ; li-ennehû iz zâke yahkümü bi-nûri'llâhi tealâ lâ bi-nefsihî)

Firâset... Biz ferâset diye söylüyoruz, Farsça tesiriyledir bu. İ'ler biraz e gibi okunur Farsça'da, oradan geliyor. Meselâ mîve der İranlılar, biz meyva deriz. Yâni, biraz böyle e'ye yakın söylüyoruz. Yâni esreli yazıldığı halde, e gibi okudukları için oradan almışız. Ferâset diyoruz biz.

(El-firâsetü zannün) “Ferâset bir zandır, bir çeşit zannetmektir, bir çeşit kanaatir, sanmaktır. (Vâfeka's-savâb) Doğruya mutabık düşen, doğruya uygun düşen bir zandır. Zannediyorsun, tamam, bak öyle çıkıyor; firâset budur.”

(Ve'z-zannü yuhtiu ve yusîb) “Zanneden insan bazen hata eder... Yanılmışım, yanlış zannetmişim, öyle sandım ama öyle çıkmadı der. Bazen de isabetli olur.” Ama eğer insan böyle doğruya tam isabet etmeğe, isabetli zannetmeğe alışır, şu şöyle olacak, şu şöyle olacak, dediği gibi oluyor... Haa, bu artık ferâsette ustalaştı demek.

(Feizâ tehakkaka fi'l-firâseh) “Ferâsette böyle ustalaşırsa insan, (tehakkaka fî hükmihâ) artık bir şey hakkında bir kanaat söylediği zaman isabet eder. Çünkü idmanlı. Yapa yapa yapa yapa bu meziyeti, bu kabiliyeti geliştirdi.

(Li-ennehû iz zâke yahkümü bi-nûri'llâh) Çünkü o zaman, Allah'ın nuruyla hükmünü verir; (lâ bi-nefsihî) kendi nefsinin hükmüyle değil. Allah yardımcı olur, Allah'ın yardımıyla hüküm verir,

onun için hükmünde de tam ustalaşmış, isabet etmiş olur. O ilk baştaki bazen oluyor, bazen olmuyor durumu geçer.”

Demek ki; Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin nuruyla baktığı zaman, zannı isabet etmeğe başlar. Allah yardım ettikçe zannı tam isabet etmeğe, tam uygun düşmeğe, olacak işler tam uygun düşmeğe başlar. Demek ki Allah yardım ediyor. O zaman artık hükmü iyi olur.

Tabii bu nasıl olur?.. Bu Allah'ın kendisine nur vermesiyle olur. Yâni, Allah yardım edecek, nur verecek, sevecek de ondan olur. Onun için Allah'ın sevdiği işleri yapmağa devam etmek lâzım. Ettikçe, Allah onun zannını isabetlendirir, ferasetini kuvvetlendirir, sonunda baktı mı, ciğerinin köşesini anlayacak görecek duruma gelir; Allah'ın nuruyla, Allah'ın yardımıyla...

Yâni, buradan şunu anlıyoruz ki: Allah'a kendimizi sevdirmeyeğe çalışacağız. Allah'ın sevgili kulu olmağa çalışacağız. Allah'ın edepli kulu olmağa çalışacağız. Allah'ın itaatli kulu olmağa çalışacağız. Allah'ın yardım edeceği iyi bir kul olmağa çalışacağız. Kızdığı, gazab ettiği, sevmediği kul olarak hareket ederse, bunların hepsinden mahrum olur insan... Kendimizi Allah'a beğendirmeyeğe çalışalım!..

Umumiyetle insanoğlu, kendisini beğendirmeyeğe çalışır. İnsanlar kime beğendirmeyeğe çalışır kendisini?.. Başka insanlara... Berbere gitmesi ondandır, tıraş olması ondandır, güzel elbise giymesi ondandır, kokular sürünmesi ondandır; tavırları, edâları ondandır; konuşması,

kendisine böyle bir hal vermesi ondandır. Neden?.. Karşısındaki beğensin diye yapıyor. Ekseriyetle insanlar, başkalarının kendisini beğenmesini ister. Duygularının kökünü araştırırsan, başkasına kendisini beğendirmek istiyordur.

“—Bu adamın böyle konuşması, söylemesi nedendir yâhu?..”

“—Ne bileyim, beğendirmeğe çalışıyor kendisini...”

Halbuki o doğru değil. İnsanlar beğense ne olacak, beğenmese ne olacak kardeşim! İnsanların hepsi beğenmese, hiç birisi beğenmese; Allah beğense, yeter.

İbrâhim AS, öyle olmuş işte. Bir şehir halkı putperest, bir İbrâhim AS bu tarafta... Tek başına bütün ahaliyle mücadele etmiş. Allah'ın sevdiği kul olmağa çalışmak lâzım! Yâni, Allah'a beğendirmeğe çalışmamız lâzım!

Bizim kusurumuz ne?.. Başkalarına beğendirmeğe çalışıyoruz.

İnsan kendisini Allah'a beğendirmeğe çalıştığı zaman, kibir kalmaz, ucub kalmaz, kendini beğenmişlik kalmaz, burnu büyüklük kalmaz, ukalâlık kalmaz, kızmak kalmaz...

“—O bir laf söylemiş, sabredeyim de Allah sevsin.” der, sabreder, geçer. “O bir kötülük yapmış, ben karşılık vermeyeyim de Allah sevsin.” der, geçer.

Yâni, o şekilde hareket ettiğin zaman, birçok kötü huydan kurtuluyorsun.

Birçok şer de başına gelmiyor, belâ da defolup gidiyor. Ama insanlara kendini beğendirecek zihniyetle yaşarsan, o zaman kibirli olursun, kendini beğenmiş olursun, burnu büyük olursun; başkasının nasihatine kızarsın, çalım atarsın, fiyaka yaparsın filan... İsteddiğin de olmayınca, sinirlenirsin. E bütün kötülükler de oradan oluyor.

Demek ki, kendimizi Allah'a beğendirmeğe çalışacağız, kullara değil... Kullar önemli değil. Hepsinin rızkını Allah veriyor. Hepsini yaratan Allah... Hepsine hâkim olan Allah. Biz, kendimizi Allah'a beğendirmeğe çalışalım!

Bunları yazın! Bunları kafanıza yazın, gönlünüze yazın, unutmayın!

“—Hoca bir şeyler söyledi, güzel şeyler söyledi ama unuttum.” demeyin!

Unutacaksanız, yazın! Unutmayacağınız bir hâli sağlayın.

Yâni;

“—Ben iki çeşit sabrı kendim de öğreneceğim, çoluk çocuğuma da öğreteceğim! Ben Allah'a kendimi beğendirmeğe çalışacağım, Allah'ın sevdiği işleri yapacağım! Kulların beğenisi, alkışı, pohpohlaması önemli değil; Allah'ın rızası önemli!” diyeceğiz.

c. Emelin Kısa Olması

قَالَ وَقَالَ أَبُو عَثْمَانَ أَصْلُ التَّعَلُّقِ

بِاللَّخِيْرَاتِ قِصْرُ الْأَمَلِ

TS. 174/22 (Kàle, ve kàle ebû usmân: Aslü't-taallüki bi'l- hayrât, kısarü'l-emel.)

Ne güzel sözler söylüyor mübarek. Hayatının hülâsasını bir cümleye sığdırmış. Ahlâkının en güzellerini bir cümleye sığdırmış. İstifade edebilssek, hazine yâni bu sözler.

Buyurmuş ki:

(Aslü't-taallüki bi'l-hayrât, kısarü'l-emel.) İnsanların hayır hasenat yapması nedendir, bilin bakalım?.. İnsan neden hayır hasenât yapar, cami yaptırır, koşturur, hayır yapar, sadaka verir, sevaplı işlere fedâkârca katlanır, atılır, koşturur?.. Neden?..

(Kısarü'l-emel)'den olur bu. (Kısarü'l-emel) ne demek şimdi?.. (Kısarü'l-emel) Emelin kısa olması. Emeli kısa olduğu zaman, insan hayırlara yapışıır.

“—Hocam, anlamadık. Ne demek?.. Emelin kısa olması ne demek?..”

Bunun zıddı nedir?.. *(Kısarü'l-emel)'in zıddı nedir?.. (Tûlü'l- emel) Yâni insanın emelinin uzun olması.*

“—Peki *(Tûlü'l-emel) ne demek, (kısarü'l-emel) ne demek?.. Anlat Hocam da... (Tûlü'l-emel) fena imiş, (kısarü'l-emel) güzelmiş. Anladım ki insanın emeli kısa olunca hayırlara yapışıyormuş, hayrı çok yapıyormuş. Ne demek bu?..*”

Muhterem kardeşlerim! Kendi kendinize bir sorun; kendinize şöyle gözünüzü kapatıp sorun:

“—Ne zaman öleceğini tahmin ediyorsun? Aklına ne zaman ölecekmişsin gibi geliyor?”

“—Ben şöyle düşünüyorum, 90’ı geçsem diye de temenni ediyorum, canım da istiyor.”

Sen de öyle, ötekisi de öyle... Ama belki biraz sonra ölecek. Belki zelzele olacak, duvarın altında kalacak, belki araba çarpacak... Olmasın da yâni. Ama olanlar hep öyle oluyor. Kalp krizi geliyor, bir şey oluyor. Ağabeyi duruyor, kardeşi ölüyor; anası duruyor, bebek ölüyor; dedesi duruyor, torun gidiyor... Yâni belli olmuyor bu iş.

İnsan kendisini çok yaşayacak sanırsa, tûl-i emel sahibidir.

Meselâ diyor ki:

“—Yaşarım ben... Kaç yaşındayım?.. 25 yaşındayım, daha en aşağı 50 yıl yaşarsam, 75 olurum, belki 80 olurum...”

Yâni 50 yıllık bir emeli var. Uzun... Ama doğru değil.

Tûl-i emel, emelinin, ümîdinin uzun olması, tahmîninin çok uzaklara kadar uzanması, insanı gevşetir, gaflete sürükler. Yarın öleceğini düşünse ne yapar?.. Bu gününü sevaplı geçirmeye çalışır, tevbe eder. Yarın ölecek adam bu gün günaha gider mi?..

Yarın askere alacaklar, Şırnak’a gidecek, ön saflarda askerlikte dağlarda gezecek... Ne yapar bu adam? Bu akşam gidip içer mi?.. İçemez. Neden? Ümidi yok, belki ölürüm diye düşünüyor.

Yâni emeli kısa oldu mu, çabuk öleceğim galiba, yakında öleceğim galiba dedi mi, hayır yapar. Halbuki hayrı yapınca da ömrü uzar. Bu da esrâr-ı ilâhi...

Esrâr-ı ilahî ne demek?.. Esrâr-ı ilâhiyye, Allah'ın sırları, kaderin sırları... Peygamber Efendimiz'den biliyoruz. Bu esrârı biz bilemezdik. Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Sadaka, hayır hasenât ömrü uzatır. Akrabayı ziyaret etmek, sıla-i rahim ömrü uzatır.”

Tanıdığım bir kimse var, isim söylemeyim de, reklam istemez kendisi diye. Yoksa biz reklam ederiz. Adam hasta... Üç beş çeşit hastalığı var. Şusu var busu var... Korkuyor, kötü hastalık mı filan diye... Çok büyük hayırlar yaptı. Arsalar verdi, “Ölmeden şu Kur'an Kursu'nu görsem...” dedi, “Şu binaları bir yapsanız...” dedi bizi sıkıştırdı, vakfımızı sıkıştırdı, binalar yükseldi...

E ölmedi daha. Ölmez. Ama hayrı neden yapıyor?.. Yakında öleceğini tahmin ettiği için yapıyor. Elli yıl daha yaşayacağını düşünse, son beş yılda yapmayı düşünür. Kırk beş yıl daha hayırları tehir eder. Kırk beş yıl değil, kırk dokuz yıl tehir eder. Kırk dokuz yıl değil, kırk dokuz yıl on bir ay tehir eder, bir ay içinde yapmağa çalışır. İnsanoğlunun tûl-i emeli arttı mı gevşer, hayırları yapmaz. Öleceğini sandı mı, hayır hasenâta koşturur.

Çok güzel! Bak, nasıl yakalamış. “İnsanların hayırlara yapışması, yakında öleceğini düşünmesindedir, emelinin kısalığındandır; yoksa yapmaz.”

Bu insanoğlu pazarlıkçı bir mahlûktur. Biz nekes mahlûklarız. Cimri, pinti, hesapçı, menfaatçı mahlûklarız biz. Ölmeden evvel yapalım da, ahirete sevapla gidelim deriz. Ölmek uzakta diye düşünürsek, yapmayız. Huyumuz böyle. İnsanoğlu... Ne diyor ayet-i kerimede:

إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

(الأحزاب: ٧٢)

(*Innehû kâne zalûmen cehûlâ*) [Dođrusu o çok zalim, çok cahildir.] (Ahzâb, 33/72)

İnsanoğlu nasıldır?.. Zalûm'dur.

“—Hocam, zâlimi biliyoruz da, *zalûm ne demek?..*”

Çok zâlim demek. İllallah demek yâni. Zalimin şiddetlisi demek zalûm. İnsanoğlu çok zâlimdir. E görmüyor musun Sırpları... E görmüyor musun nice nice zalimler var.

“—Cehûl ne demek hocam? Cahili biliyorduk da, *cehûl ne demek?..*”

O da fevkalâde cahil demek, şeddeli cahil demek, çok cahil demek.

İnsanoğlu hem çok zalimdir, hem çok cahildir. Bilmiyor bu gerçekleri. İşte bu gerçekleri bilse, sabrın gerektiğini bilse, Allah'a kendisini beğendirmesi lâzım geldiğini bilse, tûl-i emelin çok tehlikeli olduğunu bilse... Bilmiyor bunları. Çok cahil, bir de çok zalim...

İmtihan yaklaştığı zaman ibadetini yapar, imtihanı kazanınca boş verir.

“—Hani ne oldu kerata?.. İmtihandan evvel ne sofulaşmışsın sen ya!..”

“—İmtihanlar bitti hocam, sınıfı geçtik, diplomayı aldık...”

Allah sana lâzım değil mi?.. Allah’ın rızası lâzım değil mi biraz sonra sana?.. Şimdi niye günahlara sapıyorsun?.. İmtihan mevsimi değil. İmtihan mevsimi gelsin dokuz ay sonra, o zaman gene sofulaşacak. Öyle şey olmaz! Allah öyle kulu sevmez. İstikrarlı kulu sever, devamlı kulu sever. Anladık mı?.. Yâni bu da önemli bir şey.

Ne kadar yaşayacakmışız muhterem kardeşlerim?.. Belki bir dakika, belki bir saat... Yarına çıkar mıyız?.. Allah yardım ederse, belki çıkarız. Belki de çıkamayız. O zaman, hemen şu camiden çıkmadan önce, hayır yapalım! Aman Hakyol Vakfı’nın ilgilileri şuraya sandık koyun, bu akşam sandık dolar. Neden?.. Bu konuya anlattık da ondan.

“—Ya yarın ölürsem, hakikaten yâ, Allah Allah, dur bakalım hiç bunu düşünmemiştim. Ya bu gece ölüverirsem... En iyisi ben bu geceden şu cebimdeki paralardan Hakyol Vakfı’na bir hayır yapayım da, sevap olsun.”

Bak, korkunca yapıyor. Korkmayınca yapmaz. Emeli uzadı mı, tûl-i emel sahibi oldu mu, yapmaz. Çoluğuma, çocuğuma lâzım, sonra yaparım, bilmem ne... Şeytan aldatır.

Şeytanın oyunlarını biliyor musunuz?.. Hani güreşçilerin oyunları var: Künde, salto atmak, köprü kurmak, tuşa getirmek... Yâni hepsini bilmiyorum da, bazı güreş oyunlarını duyuyoruz meselâ. Şeytanın oyunları nedir?.. İnsanı minderde yere yatırıp da, sırtını böyle bastırıp da, tuşla yenmek için oyunları nelerdir şeytanın?.. Oyunlarından bir tanesi tehir ettirmektir. Hayrı tehir ettirmek şeytanın bir oyunudur.

Şimdi bizim Gümüşhaneli Hocamızın halifesi vardı Çanakkale’de, Çırpırlı Ali Hocaefendi... Çırpırlı Ali Hocaefendi, evliyaullah, kerametlerini herkes biliyor. Ermiş, Allah lütfetmiş, iyi kulu olmuş, evliya... Biliyorum. Dedemin de hocası, babamın da hocası, ben de seviyorum. Anma toplantısı yaptık Çırpırlar’a gittik. Adamcağız İstanbul’da medresede okumuş mübarek zât, resmî vazîfe kabul etmemiş. Devlet memurluğunu, altıncıkları, paracıkları reddetmiş, kendi memleketine gitmiş, kendi helâl arazisinde cami yaptırmış, 24 odalı medrese yaptırmış. 24 oda nereye sığar?.. Kolay sığmaz, yapılması kolay olmaz.

Böyle kocaman bir cami, 24 odalı medrese. Talebe yetiştirmiş, babamı yetiştirmiş, okutmuş. Babam bir sene okumuş. Sonra medreseler kapatılınca, eh onun da kapısına kilit vurulmuş. Babam da dönmüş.

“—E şimdi ne olmuş hocam? Hikâyenin sonunu merak ettik.” Medreseler kapatılınca, yıkılmış, arsa haline gelmiş. Köylü, arsayı götürmüş, Tarım Bakanlığına vermişler.

Hakkın yok! Muhtar efendi hakkın yok!.. Sen Çırpırlı Ali Hoca'nın mülkünü, medresesinin arazisini oraya buraya veremezsin. Vakıf... Vakıfla oynarsan, Allah da senin canına okur. Veremezsin.

“—Hocam, ben kendim tek başıma yapmadım, ihtiyar heyetiyle yaptım.”

Hepiniz belânızı bulursunuz. Vakıfla oynayamazsın. O adamcağız kendi bahçesine, kendi parasıyla medrese yapmış, hocalık yapmış, talebe okutmuş. Bayramıç müftüsü olmuş, cami yaptırmış, sen onun hayrını kapattırıyorsun, kilitlettiriyorsun, yerini de başkasına veriyorsun... Veremezsin ki! Hırsızlık gibi bir şey bu... Yapamazsın!

Gittik oraya, dedik ki:

“—Bu hatayı telafi edelim, bu medreseyi yeniden yapalım!” Ben biraz seviyorum ya Çırpırlı Ali Hocaefendi'yi, “Medreseyi yeniden yapalım!” dedim. E birisi de heveslendi oradan:

“—Tamam, burası artık Tarım Bakanlığı'na verilmiş, ben sana şurada başka yer vereyim, siz orada yapın.” dedi.

Arkadaşlar gitmiş, yer güzel. Tamam, oraya biz bir Kur'an kursu, bir şey yapacağız. Ruhu şâd olsun diye bir hayır yapacağız. Nâmı yürüsün diye, kabrine sevap yağsın diye.

Arkadaşımız gelmiş, arkasından telefon...

“—Ben çoluk çocuğumla konuştum, râzı olmuyorlar, vermiyorlar.”

Şeytan hayrı yaptırmaz. İlk başta söz vermişti, sonra caydırttı. Neden?.. Şeytan insanın hayır yapmasını engelletir, geriye bıraktırır. “Bir insan bir hayrı yapıyorsa, şeytanın elli oyunundan yakayı kurtarıp öyle yapar.” diyor Peygamber Efendimiz. Kolay değil hayır yapmak. Paracıklar keseden kolay çıkmıyor. Tam çıkacağı sırada, şeytan bir vesvese veriyor, hayrı yaptırtmıyor.

Ama öleceğini bilirse, yapar. Amansız bir hastalığa düşsün, yapar. Şifa istediği zaman yapar. Neden?.. Başu sıkıştı da ondan. Makbul değil ki. Sen sıhhatliyken yap da, ben senin böyle bir mert insan olduğunu anlayayım, iyi huylu olduğunu anlayayım.

İşte bunlardan ibret alacağız. Bizde de bu huylar vardır.

Herkesin içinde bu huylar dolaşır, kafasında dolaşır. Hayrı yapan kolay mı yapıyor?..

Birisi bir hayır yaptı, bir ev verdi, evinde kıyametler kopmuş. Kıyametler kopmuş, annesi kızmış, karısı kızmış, çocukları kızmış. Ama kendisi söylüyor:

“—O hayrı yaptıktan sonra işime öyle bereket geldi, ticaretim öyle güzelleşti ki...”

Şimdi kaç apartman sahibi olmuş, bir de deniz kenarında yalı sahibi olmuş. Neden?.. Sen Allah’ın imtihanını kazanırsan, Allah da sana yardım eder.

“—Ne malum yardım edeceği?..”

Sen tereddüt edersen, şüphe edersen... O zaman sen cimriliğe devam et.

İşte bu bir cesaret, o hayrı yapana veriliyor, yapmayana verilmiyor. Cân u gönülden yapana veriliyor.

Birisi tarlasını verdi, vermek istedi, kıyamet koptu evinde. Hanımlar, kızlar, çocuklar... “Biz orayı şöyle yapacaktık, böyle yapacaktık...” filan. Hayır yapmak zor yâni.

Peygamber SAS Efendimiz bir soru üzerine buyurmuş ki:¹

أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ شَحِيحٌ تَخْشَى الْفَقْرَ
وَتَأْمَلُ الْبَقَاءَ وَلَا تُمْهِلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ
قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا أَلَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ

(خ. م. د. ن. حم. عن أبي هريرة، أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ الصَّدَقَةِ أَكْبَرُ أَجْرًا؟ قَالَ فَذَكَرَهُ،

RE. 150/10 (*En tesaddaka ve ente sahîhun, şahîhun tahşe'l- fakra ve te'mülü'l-bekà', ve lâ tümhil hattâ izâ belegati'l-hulkùm, kulte: Li-fülânin kezâ, ve li-fülânin kezâ! Elâ, ve kad kâne li- fülân.*)

---

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.515, *Zekât* 30/10, no:1353; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.716, no:1032; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.126, no:2865; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.237, no: 3611; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.903, no:2706; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.250, no:7401; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.103, no:2454; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.125, no:3335; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.272, no:778; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.464, no:6080; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.255, no:3469; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.189, no:7621; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.99, no:6438; İshak ibn-i Râhoveyh, *Müsned*, c.I, s.214, no:170; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.254; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.17; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.322; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.626, no:16279; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VI, s.440, no:5507.

Bu hadis-i şerifi niye buyurmuş Peygamber Efendimiz? (İnne racülen kàle) Bir adam Peygamber Efendimiz'e: (Yâ rasûla'llah, eyyü's-sadakati a'zamü ecran) "Yâ Rasûlallah, sadakanın hangisi sevap bakımından daha büyüktür?" diye bir soru sormuş.

Onun üzerine Peygamber Efendimiz, cevap olarak buyurmuş ki: (En tesaddaka ve ente sahîhun, şahîhun) "Senin sadakayı sen sıhhatli iken, malını seviyorken, paranı seviyorken, içinde cimrilik duyguları varken vermendir, mal veya para olarak hayrını yapmandır. (Tahşe'l-fakra) "Fakir olmaktan korkarken; (ve te'mülü'l-bekà') 'Daha çok yıllar yaşarım ben, bu parayı harcamayayım, neme lâzım, biraz yanımda dursun!' diye, uzun zaman yaşayacağını umuyorken tasadduk etmendir."

(Ve lâ tümhil) Tümhil, mühlet vermek, geciktirmek demek. (Ve lâ tümhil hattâ izâ belegati'l-hulkùm) Canın boğazına gelinceye kadar bu hayırları yapmanı geciktirme!"

Hulkum, boğaz demek Arapça'da... Can hulkuma dayanana kadar tehir etme yapacağın hayrı... Geciktirme öyle! (Kulte) "O zaman dersin ki: (Li-fülânin kezâ, ve li-fülânin kezâ) 'Falancaya benim malımdan şu kadar miktar ayırın da verin! Falanca akrabaya da bu kadar verin, şu oğluma da şu kadar verin!' (Elâ, ve kad kâne li-fülân.) Sen desen de, demesen de zaten o para, o mal onlara gidecek, onların olmak üzere..."

Tam öleceğin zaman, can boğaza geldiği zaman, boğazda gargara başladığı zaman, can çıktı çıkacak...

“—Şuradaki tarlamı Kur’an Kursuna verin, falanca yerdeki dairemi filanca vakfa verin! Filancayı da şuna verin, hayrım olsun...”

Geçmiş ola!.. O zamana tehir etmeyin diyor Peygamber Efendimiz. Zaten senin elinden çıkacak, o mallar başkasının olacak zaten. “Mal seninken, yaşayacağını umuyorken vereceksin.” diyor. (Te’mülü’l-bakàe) “Daha uzun zaman kalmayı ümit ederken, daha ölmeyi düşünmediğin zaman yap hayrını.” diyor.

Son zamana tehir etme, yapamazsın, fırsat vermez zaten. Şeytan tehir ettirir, yapamadan gider insan. Şeytanın oyunu işte bu... Şeytanın insanı tuşa getirme oyunlarından bir tanesi. Şöyle omzunun arkasından bir salto atar, küt tuşa düşürür insanı. Usta bir güreşçi şeytan... Şeytanla kolay güreşilmez. Allah’a sığınmak lâzım, Allah’a dayanmak lâzım, ibadet etmek lâzım.

d. Allah’a Teslim Olmak

قَالَ وَقَالَ أَبُو عَثْمَانَ أَنْتَ فِي سِجْنٍ مَا تَبِعْتَ
مُرَادَكَ وَشَهَوَاتِكَ فَإِذَا فَوَّضْتَ وَسَلَّمْتَ

اِسْتَرَحْتَ

TS. 174/23 (Kàle, ve kàle ebû usmân) Aynı râvî gene sözlerini nakle devam ediyor. Ne demiş? (Ente fî sicnin mâ tebi'te murâdeke ve şehvâtik, feizâ fevvadte sellemte'steraht) "Sen kendi muradına, kendi isteklerine, kendi arzularına, kendi şehvetlerine tâbi olduğun zaman, sen hapistesin."

"—Nerede hapisteyim hocam?"

Duygularının hapsi altındasın. Mânevî bakımdan hapistesin. Ne yapıyorsun sen, gününü nasıl geçiriyorsun? Şehvâtının peşinde geçiriyorsun, muradlarının, isteklerinin peşinde geçiriyorsun. Sen hapistesin arkadaş. Hür değilsin sen, mahpussun sen.

Ne zaman hür olacak?.. (Feizâ fevvadte sellemte) "İşlerini Allah'a havale ettiğin zaman, Allah'a teslim olduğun zaman (isterahte) o zaman rahatı bulursun. Allah'a teslim olacaksın, nefsine tâbi olmayacaksın, Allah'a teslim olacaksın."

"—E nasıl teslim olayım hocam, Allah'a teslim oldum ne demek?"

Allah'ın kitabını okuyacaksınız, uyacaksınız. Teslim olmak o... Allah'ın buyruğunu tutacaksınız, Allah'ın hükmüne râzı olacaksınız, Allah'ın emrini tutacaksınız, yasağından kaçacaksınız.

"—E nefsim istemiyor, canım çekmiyor..."

İşte onu yeneceksin. Yenersen, iyi olur. Muradının, şehvâtının peşinden koşarsan, sen nefsinin esirisin, şeytanın esirisin, sen mahpussun, sen hapistesin.

Ne yapacağız?.. Allah'a teslim olacağız. “Yâ Rabbi! Ben senin kulunum, sen ne istiyorsan, bundan sonra onu yapmağa râzı oldum. Hocaya hak verdim, Ebû Osman-ı Hîrî Hazretleri'nin sözünü çok isabetli buldum; bundan sonra senin arzunu değil, senin emrini tutacağım.” diyeceğiz.

“—E emri ne Allah'ın?”

Kur'an, şeriat, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifleri. Peygamber Efendimiz kendisi konuşmuyor, Peygamber Efendimiz Allah'ın emirlerini bize bildiriyor. Rasûlüllah'a uyacaksın, Kur'an'ı öğreneceksin, emrini tutacaksın.

Başlayacaksın: *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ مَالِكِ
يَوْمِ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

(الفاتحة: ۱-۴)

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn. Er-rahmâni'r-rahîm. Mâliki yevmi'd-dîn. İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn.*) [*Hamd, övme ve övülme âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. O Rahmân'dır ve Rahîm'dir. Ceza gününün mâlikidir. Rabbimiz, ancak sana kulluk ederiz ve ancak senden yardım isteriz.*] (Fâtîha, 1/1-4)

Aaa, bu ne demek?.. “Ancak sana ibadet ederiz, ancak senden yardım isteriz.” Allah Allah!..

Ancak Allah'tan yardım isteyeceksin. Hah, uygula bakalım!

Fâtiha'yı bir uygula da, ben senin müslüman olduğunu göreyim!

Daha Fâtiha'yı uygulamıyor adam, uygulayamıyor. Allah'a teslim olamıyor, Allah'tan istemiyor. Sadece Allah'tan isteyemiyor. Oradan bekliyor, oradan bekliyor, oradan bekliyor... Beklediği yerlerden de hiç bir şey gelmiyor. Umduğu dağlara da kar yağıyor. Ayazda donuyor, kalıyor. Ayazda kalıyor. Üşütüyor. Kafayı üşütüyor. Ondan sonra bir şeyler oluyor... Allah yardımcımız olsun...

“—Bu din çok inceymiş demek ki. Bu büyüklerin hayatını okuyunca insan anlıyor. Ben Müslümanlığın bu kadar böyle olduğunu, şimdi duydukça hayretle görüyorum hocam.”

İşte işler böyle ince, hayatın mânevî tarafı böyle, bu kadar hassas...

e. Allah'ı Çok Zikretmek

قَالَ وَقَالَ أَبُو عُمَانَ الذِّكْرُ الْكَثِيرُ أَنْ تَذْكُرَهُ فِي
ذِكْرِكَ لَهُ إِنَّكَ لَمْ تَصِلْ إِلَى ذِكْرِهِ إِلَّا بِهِ وَبِفَضْلِهِ

TS. 174/24 (Kâle: Ve kâle ebû usmân) Aynı râvînin rivayet ettiğine göre Ebû Osman el-Hîrî Hazretleri buyurmuş ki: (Ez- zikrû'l-kesîrû en tezkerehû fî zikrike lehû; inneke lem tasil ilâ zikrihî illâ bihî ve bi-fadlihî)

Muhterem kardeşlerim! Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

(الاحزاب: ٤١)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû'zürû'llâhe zikren kesîrâ*) (Ahzâb, 33/41) “Ey iman edenler!” Nerede iman edenler? Hepimiz. Hepimiz iman etmiş değil miyiz?

أَمِنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى
وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقًّا

(*Âmentü bi'llâhi, ve melâiketihî, ve kütübihî, ve rusühî, ve'l- yevmi'l-âhiri, ve bi'l-kaderi hayrihî ve şerrihî mina'llâhi teâlâ, ve'l- ba'sü ba'de'l-mevti hakkun...*)

Tamam. Hepiniz mü'minsiniz. Sizlere hitap ediyor:

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler! (Üzküru'llâhe zikren kesîrâ) Allah'ı çok zikredin.”

Zikrediyor musun? Tesbihin var mı? Allah'ın adını anıyor musun?.. Şair nasıl söylüyor, alay ediyor... Orhan Veli'nin bir şiiri var, diyor ki:

*Kundurası vurmadiğı zamanlarda
Anmazdı ama Allah'ın adını,
Günahkâr da sayılmazdı.
Yazık oldu Süleyman Efendi'ye...*

Demek, ayakkabısı vurduğu zaman “Ay, Allah...” diyor ama ayağı acıdığından diyor. Zikretmek için demiyor. “Ayy, Allah! Ayağım çok acıdı.” Ayakkabısını dar almış fiyakalı olsun diye. Sıkınca, o zaman Allah Allah diyor.

“Ayakkabısı vurmasa, anmazdı Allah'ın adını.” diyor Orhan Veli. Ondan sonra, “Yazık oldu Süleyman Efendi'ye...” Tabii yazık olur. Allah'ı anmayan insana yazık olur. Tabii o şairlik olsun diye söylüyor bunları da, ben de alıyorum, burada şimdi tam yeri gelmişken söylüyorum.

Bir de demiş... Şiir yazıyor, bir mısrası da: “Bir de rakı şişesinde balık olsam...” Yâni rakının içinde yüzmek istiyor canı. Eee, nefis, şeytan neler istettiriyor. Nerede Orhan Veli?.. Öldü. Ne zaman öldü?.. Genç öldü. Neden öldü? Ciğeri içkiden parçalandı da, ondan öldü. Rakı şişesinde balık olmak isteyince, ciğeri parçalandı, genç yaşta öldü. Şiirler yazdı filan...

İşte birkaç tane böyle dalga dümen şiir... Gençler okuyorlar, hoşlarına gidiyor. Kötü sözün nesinden hoşlanacaksınız, yâni ne oluyor?.. “Bir de rakı şişesinde balık olsam...” Ne?..

Yâni günahı sevdiğini, günahta ısrar etmek istediğinin temennîsini söylüyor. İyi bir şey değil ki... Bunun gülünecek tarafı ne, beğenilecek tarafı ne?

Onu beğeniyor, öteki ayyaşlar da beğeniyor, hoşlarına gidiyor. Kendi hayat tarzının duygularını dile getirdiği için, bazıları beğeniyor. Ama bir şey gerçekten güzel mi, değil mi; onu iyi ölçmek lâzım!

(Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zkürü'llàhe zikren kesîrâ) "Ey iman edenler, Allah'ı çok zikredin!" buyruluyor. Çok zikredeceğiz.

Hapı yuttu mu şimdi tasavvuf karşıtları? Yuttu. Mosmor oldular mı? Simsiyah oldular. Neden?.. Allah, çok zikredin diyor.

Ebû Hüreyre RA'ın bir ipi varmış, 2.000 tane düğüm varmış üstünde. Onu çekmeden uyumazmış her gece... Kaç defa çekiyor, onu bilmiyoruz ama bir defa çekse 2.000 defa Allah diyor. İki defa çekiyorsa 4.000, beş defa çekiyorsa 10.000 defa zikrediyor demek ki. Demek ki, çok zikri yapmak için alet yapmış kendisine ipten... O zaman torna yok, bilmem ne yok, böyle güzel tesbihler, fiyakalı, koka tesbih, sedef tesbih, âlâsı, ustanın elinden çıkmış, güzeli, pahalısı... Kaç milyara satıldı bir tesbih?.. Elmaslısı, falanca padişahın tesbihi filan...

Ebû Hüreyre RA Efendimiz ne yapmış? İpi almış, düğüm yapmış, düğüm yapmış, düğüm yapmış... 2000 tane düğüm. Yarıya böldü mü 1000 eder. Şöyle yapıp tuttu mu ne olur?

2000'in yarısı, eder 1000. Böyle yaptı mı, şuradan çekti mi 1000 eder. Tamam, 1000 defa Allah demek meselâ, yapar. Dörde bölerse 500 eder. Çok zikretmişler.

Bu sahâbe-i kirâm mı İslâm'ı daha çok biliyor, şu bizim zamanın çok akıllıları mı?.. Sivri akıllıları var böyle tasavvufa karşı, tesbihe karşı, vs. vs... Bak, Allah, çok zikredin diyor. Mosmor oldular şimdi. Ebû Hüreyre RA'ın da tesbihini duydular, daha da morardılar, siyaha doğru gidiyorlar şimdi, siyahlaşmağa doğru gidiyor.

Neden?.. Eğer insan dinini Kur'an'dan öğrenecekse, hadis-i şerîflerden öğrenecekse, o zaman keyif kalmaz, o zaman nefis kalmaz. Zikirden hoşlanmıyor, zikretmek zoruna gidiyor, zikrin karşısına çıkıyor. Kur'an-ı Kerim çok zikredin dediği halde...

*(Ez-zikrû'l-kesîr, en tezkerehû fî zikrike lehû)
“Zikr-i kesîr, onun rızası için zikrettiğin zaman hâsıl olur. Sen zikrullahı Allah rızası için, Allah aşkıyla, Allah muhabbetiyle yapıyorsan, o zaman olur. Çünkü, (inneke lem tasil ilâ zikrihî) onu zikretmeyi sen elde edemezsin, zikretmeğe ulaşamazsın, o makama gelemezsin; (illâ bihî) ancak Allah yardım ederse, (ve bi-fadlihî) ve Allah'ın yardımıyla elde edebilirsin.”*

Şimdi bu adam zikretmiyor, tesbihe karşı, tasavvufa karşı... Neden?.. Zikretmek Allah'ın fazl u keremiyledir, Allah'ın sayesinde, yardımıyladır. O olmayınca, yapamazsın diyor.

Bak, yaptırmaz Allah, yaptırmaz. Neden yaptırmaz? Rızası için yapmıyor da ondan. Sen Allah'ı Allah rızası için, Allah'ı sevdiğinden, Allah'a kul olduğundan yaparsan, o çok zikretmek o zaman olabilir. O zaman aşk gelir, şevk gelir içine, Allah tat verir ağzına, ibadeti tatlı tatlı yaparsın.

*Dağlar ile, taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni,*

Çağırayım ne demek, zikredeyim demek.

*Dağlar ile, taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni,
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni.*

*Sahrâlarda âhu ile,
Deryâlarda mâhi ile,*

Mâhi, balık demek. Âhu, ceylan demek.

*Sahrâlarda âhu ile,
Deryâlarda mâhi ile,
Derviş olup yâ hu ile,
Çağırayım Mevlâm seni.*

Yaaa, öyle. Yunus ne güzel söylüyor:

*Acep lütfun seherinde
Seher vaktinde zikrullah,
Bilene hoş ibadettir,
Seher vaktinde zikrullah...*

*Hu aşıkların canıdır,
Rasulün armağanıdır,
Dertlilerin dermanıdır
Seher vaktinde zikrullah...*

*Bu bir yoldur katı ince
Lâyıktır Koca'ya gence
Yeter Yunus'a eğlence
Seher vaktinde zikrullah...*

Onu yaşamayan insan söyleyebilir mi? Anlayabiliyor musunuz zikri nasıl sevdiklerini? Kaymaklı kadayıf gibi, baklava börek gibi, helva gibi nasıl hoşlarına gittiğini... “Ne hoş eğlence” diyor.

Seher vakti ne zaman? Geceleyin saat dört, üç... Senin benim horul horul uyuduğum zamanda kalkıyor, abdestini alıyor, edeple namazını kılıyor, gözlerinden yaşları döküyor, yalvarıyor. Eline alıyor tesbihi, Allah diyor, zikrediyor.

Ondan sonra imsak vakti geliyor, sabahın vakti geliyor, uyanık müezzinler ilk ezanları okumaya başlıyorlar. Şimdi kalmadı ya, köyde falan oluyor: Horozlar uyanıyor, horozlar başlıyor.

İlk horozlar ötmeğe başlıyor. Anlıyorsun ki vakit tamam... İlk horozların öttüğü zamanda, sahur vakti olduğunu anlıyorsun.

Ondan sonra kuşlar biliyor bu işi, horozlar biliyor. İnsanlar Allah'ı bilmezse, hiç bir şeyi bilmiyor. Allah yolunda gitmezse, hiç bir şeyi bilmiyor, aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümlemize yardım eylesin... Cümlemize tevîkîni refîk eylesin... Cümlemizi yolunda dâim, zikrinde kâim eylesin... İbadetine müdâvim eylesin...

İçimize ibadetinden soğukluk vermesin... Namazdan, niyazdan, ibadetten soğukluk çok kötü bir şey, kötü bir işaret... Kırmızı lamba yandı demek, alarm demek o... İbadeti sevmiyor, namazı sevmiyor, zikri sevmiyor, Kur'an'ı

sevmiyor, camiye sevmiyor, hocayı sevmiyor, İslâm'ı sevmiyor, müslümanı sevmiyor, hacıyı sevmiyor, sarığı sevmiyor, sakalı sevmiyor...

Ooo, patlayacak şimdi. Çernobil Santrali gibi patlayacak adam. Bitmiş, hiç bir şeyi sevmiyor, mahvolmuş... O çok kötü bir alâmet! Farkında değil. Kim bilir ne günahlar işledi de ondan oluyor. Ne haramlara baktı da, ne gıybetler etti de, nelerden sonra o hale geliyor.

Allah cümlemizi günahlardan korusun... Yolunda dâim, zikrinde kâim eylesin... İbadetine müdâvim eylesin, aziz ve sevgili kardeşlerim!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

12. 10. 1996 - Söğütlü Çeşme Camii

[Bütün TASAVVUF SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü